

Statskoler eller som Kommuneskoler, saa vil man deri virkelig have Svaret paa, hvilket af de Forslag, der her foreligge, Flertallets eller Mindretallets, der bør foretraktes. I saa Henseende kan jeg for mit Bedkommende ikke Andet end udtale, at jeg ikke nærer nogensomhelst Tvivl om, at Almueskolen er at betragte som en Statskole, og ikke som en Kommuneskole. Læder os engang se, hvorledes Forholdet er? Er det tilladt Kommunerne at afgjøre, om de skulle have en Skole? Nei. Hvor den skal være? Nei. Hvor stor den skal være? Nei. Hvorledes den skal indrettes, hvor mange Lærere der skal være ved den, og hvorledes disse skulle lønnes? Nei, i ingen Henseende har Kommunen her nogen Bestemmelsesret. Har Kommunen Tilsyn med Skolen? Nei, heller ikke. Ja, et lille Gran af Tilsyn er overladt til Kommunen, et sekundært Tilsyn, thi det egentlige Tilsyn er hos en fremmed Autoritet, hos Skoledirektionerne og Skoleraadene; et lille Gran af Tilsyn er overladt Kommunen igjennem de Medlemmer, som tilforordnes Præsten, men hvis Virksomhed man hidtil forgyves har søgt at omgjørde med Bestemmelser, for at havde disse Medlemmers Berettigelse ved Siden af Præsten. Vi kunne derefter gaa igjennem, hvad der skal læres, og heller ikke derom vil man finde, at det er overladt Kommunen at afgjøre noget. Der er ikke et Punkt, som i Virkeligheden er overladt Kommunen til Afgjørelse, ikke engang med Hensyn til Lærernes Udnævnelse eller Kaldelse. Der var dog ved Lovgivningen givet Kommunerne en vis Indflydelse herpaa; men nu ser man endog, at denne kan tages fra dem, og at det beror paa Autoriteterne, om Kommunerne skulle have eller ikke have denne Indflydelse. Der er ikke et eneste Punkt, hvori Kommunerne have Myndighed over Skolelærerne. Staten har paalagt dem, hvor og hvorledes Skolerne skulle være, og hvorledes Lærerne skulle lønnes, og den har paalagt dem at udrede saa og saa meget i Løn til Lærerne. Nu opdager man, at Lærerne have for Lidt i Løn. Ja, der kunde gives en ny Lov derom, men naar der er Spørgsmaal om Dyrctidstillæg, saa kan man ikke sige, saaledes som der siges fra Regjeringens og Mindretallets Side, at Kommunerne have en moralsk, ja maaske endog en juridisk Forpligtelse til at understøtte deres Lærere. Nei, det er ikke deres Lærere, det er nogle Lærere, Staten har givet dem, og det bliver Statens Sag at understøtte dem. Naar nu Mindretallet foreslaar, at Staten skal understøtte Lærerne i de Kommuner, som selv have mindre Raad til at understøtte dem, hvorimod Staten ikke skal understøtte Lærerne i de Kommuner, som have bedre Raad til at gjøre det, saa vil man altsaa skabe det Forhold, at der bliver bedre stillede Lærere i de fattige Kommuner og derimod fattige Lærere i de bedre stillede Kommuner; det er det Hele, man vil udrette, men man vil i ingen Henseende vise den Retfærdighed, som Staten skylder

Lærerne i sine Skoler. Det er egentlig denne Betragtning, der forekommer mig afgjørende at tale for Flertallets Forslag. Der er ikke Tale om i nogen Henseende at forandre de Grundsætninger, som ere bestemmende i vor hidtilværende Skolelovgivning, men tværtimod om at handle i fuld Overensstemmelse med dem. Den høitærede Minister vil bane en ny Tanke, en ny Grundsætning Ved ved den Maade, hvorpaa han stiller sig til Mindretallets Forslag, og det meget ærede Mindretal, som deler Regjeringens Ansvar i saa Henseende, har stillet sit Forslag for at hjælpe ham i denne Retning; men det gaar ikke ud paa at hjælpe Skolelærerne, det gaar ud paa at bane en Skolereform Veien.

Sagd: Jeg kan ikke sige, at det ærede Medlem for Aarhus Amts 1ste Valgkreds (Winther) har været videre taknemlig imod mig, forbi jeg hørte hans Foredrag, da han ved 2den Behandling motiverede sit Forslag her i Salen, med en saa levende Interesse og spændt Opmærksomhed, at jeg omtrent kan huske hvert eneste Ord, han sagde, skjøndt jeg ikke vil paastaa, at jeg har lært det udenad, og det maaske derfor nok kunde gjøres nødig, at jeg tog Rigsdagsstribenden til Hjælp, naar denne Fordring stillede sig mig; men naar jeg refererede hans Udtalelser saaledes, at han har stillet sit Forslag under den Forudsætning, at Regjeringen ikke gif ind derpaa, og han nu træder op med en saa stor Indignation mod denne Udtalelse og siger, at han rigtignok ikke troede, at Regjeringen vilde gaa ind paa Forslaget, da han stillede det, saa kan jeg ikke se den Forskjel, der skulde ligge i, at han ikke troede, at Regjeringen vilde gaa ind paa Forslaget, eller at han har stillet det under den Forudsætning, at Regjeringen ikke vilde gaa ind derpaa. Jeg kan ikke se den fine Distinktion, der skulde være mellem disse to Ting. Jeg vil sige den ærede Rigsdagsmand for Alvor, at jeg takkede ham, fordi han stillede sit Forslag, og at jeg ikke alene stemte for det, men virkelig havde den faste Overbevisning, at Forslaget var stillet i en oprigtig velvillig Hensigt mod Skolelærerstanden. Men netop fordi jeg havde denne Overbevisning, vil jeg nu sige ganske aabent, at det ærede Medlem aldrig skulde have gjort sig den Uleilighed at retfærdiggjøre sig imod, om han har konfereret med Ministeren eller ikke, thi dette forekommer mig at være en saa simpel og ligefrem Sag, at, dersom der skal bygges Insinuationer derpaa, saa skal man anse det for ligefrem under sin Værdighed at besvare dem. Søvrigt tilstaar jeg, at jeg ikke har kunnet forstaa de Indvendinger, som ere fremfattede, navnlig af det ærede Medlem for Viborg Amts 4de Valgkreds (Kjær) og flere af hans Meningsfæller mod Mindretallets Forslag, hverken under den Motivering, som det ærede Medlem for Aarhus Amts 2den Valgkreds (Ingerslev) har